

A MI LAPUNK

Egyes szám ára . . . 2 korona.
 Egész évre 20 korona.
 Romániába 176 leu
 Magyarországra . . . 56 000 Km.
 Póstatakarékszám.: 210.698.

DIÁK- ÉS CSERKÉSZUJSÁG

Szerkesztő : SCHERER LAJOS
 Társszerkesztő : TAMÁS LAJOS
 Főmunkatárs : Dr. FENYVES PÁL

Megjelenik (július és augusztus kivételével) havonként egyszer.
 Előfizetést, hirdetést, cikket, lapközleményt Scherer Lajos címére kell küldeni
 Lučenec, Madách-utca 11. szám.

„Ami a természet ellen van : Isten ellen van.“

Hebbel.

Hitvallásunk.

Az iskolai csalóka észtudományok aszrnoki hatalma megtört rajtunk. Érző és lélekből látó új emberek vagyunk, akik a hit, az erdőadta Isten örök igazságú fényében indulunk a minden eddiginél csodálatosan szebb jövő felé. A dogmák, a rácsok, a formák és rendek szolgaként kullognak utánunk, mint munkás akaratumk, talpraesett életrevalóságunk csatlósai. Az új nemzedékben meghitessedett az élet. Az új fiú nem a véges észből, hanem a végtelen lelkiségéből teremti meg magának a minden ok és okozatok végső láncszemét: az éjigérő ideált.

Igérünk magunkból, mert ifjuságunk élő igaz egészség. Természetesen egészíti ki egymást bennünk a munkát szolgáló tudás és a munkát parancsoló lélek. A munkában pedig sok vér és kemény hús vagyunk. A munkaterünk : a népünk. Más nem dolgozik a magyarságért, ha mi nem tesszük meg. Magyarságunk száz alakban feszülő munka, megtántorithatatlan javító akarat, ezer intézkedés és indítás. Gondok és eredmények. A lelkünk vigyáz és minden mozgás igaz célját mutatja. Magyar munkánkban az örök emberi egység, a százszorosan széjjelszakgatott és csak azértis élő egy emberiség boldog haladásának vagyunk a hívó dolgozói. Soha, soha meg nem tagadjuk Krisztust! Nem ismerünk gyűlöletet, csak végtelen és teljes szeretetet. Ha harcolunk, a szeretetért harcolunk. Népünket ezer támadó veszély között is kitartó munkássággal gondozzuk, de megvédjük magunkat a belsők állati-

ságától is. Nem rugaszkodunk el önző bűnné, mely eltaszítja magától az egyetemes szép vágyakozásokat.

A nagy megszorongattatás új magyar indulóra ad lehetőséget. A bajbaroskadt nemzet bennünk éled tavaszi öntudatra és az új korszak nekünk adatott. Az öregek furcsa egyoldalúságaikból örömet látnak bennünk, mert az új fiatalságban mindenki megtalálja a magát. Végtelen táruállással új életre látott barázda : lényegünkké szedjük a százfelé gördülő magyar erőket. Minden érték építő egy hatalomba magasztosul össze bennünk. Nálunk nincsenek pártok és kicsinyességek. Szabadján gondolkozhatik mindenki és alkothat magának világmagyarázást a tehetsége szerint, de a munka: *magyarság*, a cél: az *emberiség*, az erő: a *szeretet*, az út: az *Isten*. Ebben megegyezünk.

Nyolcesztendő s ijedt tanácstalanság után egy új viszonyokhoz teremt új nemzedék döngeti jussát az élet kapuján. Nem kapaszkodunk a régi szalmaszálakra, hanem új alkotás akaratos izmát hozzuk. Zengő májusi forradalom vagyunk, igazi forradalom, mert nem a bolondos utcán, hanem belső biztos magunkban suhogtatjuk a nagy javító pörölyt.

A cserkészek erősek, mert biztosak. Az erőseké a vezetés. A cserkészek jó vezetők, mert bennük a legtudatosabb az új eszme. A cserkészek az egészséges új útra hívják a köztársaság egész magyar ifjuságát. Testvérek! Diákok, ifjúmunkások és falusi fiúk! Itt a hatalmas indulás! Gyertek, tegyünk hitvallást: *hiszünk a jövőben, a tiszta férfiakban, munkás magyar emberekben, akik a Krisztus lelkes katonái.*

Kessler Edgar.

Alszik a sátor.

A vén hegyoldalon dörmögve bólogattak
A százados fenyőfák. Jóságos este volt.
A Garam mormogott. A sátor szűk nyílásán
Széles, nagy huncut arccal benevetett a hold.

Az erdön még dalolt egy elkésett rigó
És frissen dudorászott vig éji szél körültem.
A jóillatú szénán fölültem csendesen,
A köpenyem ledobtam s a könyökömrre dültem.

Körül a ponyva mentén álomrózsálla képpel
(Pirosló aranyalmák) fekszenek a fiúk.
Végigsimul közöttük simogatón, fehéren
Az édes holdsugár, mint egy szelíd tejút.

Az alvó sátoron, — virágos kertemen,
Urísten drága kertjén — a hold fehér nyomában
Halkan végigsuhan könnyű tekintetem
S a pihegő fiúkat végig csókolja lágyan.

És éber két szemem virrasztó szeretettel
Szemük zárt ablakán kopogtat nesztelen.
S a zárt szemek beszélnek, a lelkek ajka nyílik.
És áhítat fog el, szentséges félelem.

Még itt lebeg felettük a fészek illata,
Az édesanya-csóktól melegnek még az ajkak,
De lenn a foghatatlan lélek-világ ölén
A termő mély melegben ki tudja, hogy mi sarjad?

Álmukban most a játék izgalma üzi őket,
A szálló fürgé labda s a könnyű métabot,
De tán csirázának már a szem-nem látta mélyen
Jövő szent tüzesírák, szűz gondolat-napok.

Verejtékes napon és éber éjszakán
Imádkozó szívem amín annyit virrasztott:
A gyenge szép gyökérből ki mondja meg, mi lesz.
Ha esőt ad az Isten, kövér, meleg malasztot!

Óh drága szép plánták, szívem szerelmes kertje,
Jövendő éjszakáján ki tudja, hogy mi vár?

Itt, — itt a jó meleg, a sátor és a szívem,
De kinn, kinn dűvadak sorvasztó mérge jár!

És szívemben a messze magányos éjszakában
Felénk fohászkozó anyák mély szive dobban,
Keresztbe kulcsolódnak maguktól újjaim
S remegő lelkemen imádság mécsse lobban.

Kertem jóságos Atyja, ki nékem adta őket,
Szeresd, végig szeresd az én plántáimat!
Engedd, hogy úgy vihessem örök szívedre őket,
Hogy tiszta szép szemükben megismerhesd magad!

(Cserkésztábor, 1923.)

Sik Sándor.

Az éjjeli örök.

(Színtér: a Duna partján egy cserkésztáborban a sátor belseje. Idő: éjfél után egy negyed egy. Siky és Gömbi mint éjjeli örök hosszú esőgallérban a sátorajtón belépnek. Egyik kezükben bot, Siky lámpát is hoz.)

Siky: Fogd ezt a lámpát! (Gömbi átv. sz.)
A bakterórát ismét idomítani kell.

Gömbi: Előre csavarod? (Siky a zsebórát előrecsavarja.)

Siky: Nem tanultad, hogy az idő relatív kiterjedés? Az óra merev gép, az idő azonban hol hosszú, hol rövid. Vannak rövid órák és vannak hosszú órák. A hosszú órákat meg kell rövidíteni.

Gömbi: Ez igaz. Éjjel 11-től 1-ig két igen hosszú óra terpeszkedik. A másodikat meg kell rövidíteni.

Siky: Már kész!

Gömbi: Csak aztán reggel el ne felejtst visszaidomítani a bakterórát! A tegnapi biciklista-rekord máris gyanút keltett a parancsnok úrban.

Siky: Miféle biciklista-rekord?

Gömbi: Hát nem tudod? A bicilisek a bakterórát véve alapul, 9-kor indultak a faluba s $\frac{3}{18}$ -ra érték be. Hát jó lesz reggel visszacsavarni azt az órát. De keltsük föl a következő őrseget: Lórit meg Vitit.

Siky (zavartan): Te Gömbi, én úgy emlékszem, hogy nem Lórit és Vitit kell fölkelteni.

Gömbi: Hát ki?

Siky: Székely Pistát meg Szacsyt.

Gömbi: Nem igaz! Én határozottan emlékszem.

Siky: Jó! Hát kezdjük meg: (A botot, lámpát és esőgallért leteszik a ládára) No, Jézus segits!

Gömbi: Majd én kezdem! (Odamegy Lórihoz és vállon ragadja.) Haló, Lóri, éjjeli őrsegre!
Lóri: Mmmmm. (Rúg egyet. Gömbi ki-parírozza.)

Gömbi: (Lóri fülébe ordít): Uzsonnázni!

Lóri (álmosan): Fáj a gyomrom, nem kérek... semmit. (Másik oldalára fordul.)

Gömbi (énekelve): Lórikám, Lóri, Lóri,

Lórikám! (Szaval.) Ébredj álmaidból Árpád dicső fia!

Siky: Te Gömbi, itt is csak az én mód-szerem segít. Engedj csak oda! (Előveszi zseblámpáját s félre tolja Gömbit.) Idenézz, hogy fölébred, ha a szemét szétnyitom s a villannal bevilágítok. (Szétfeszíti Lóri szemhéjait s alájuk világít.)

Lóri: Ne izélj, Muki! Gól! (Oldalba rúgja Sikit, hasra fekszik s fejét befúrja a hátizsákjába.)

Gömbi (Sikyhez részvéttel): Fáj?

Siky: Hogy a csudába ne fájna! Olyan gölt rúgott az oldalamba, hogy . . . jaj. (Oldalát nyomkodja.)

Gömbi: Megállj csak, majd fölébresztem én! Van kulacsod?

Siky (odaadja): Itt van. Öntsd a nyakába a szemtelennek. (Nyög.) De így oldalba gólozni az embert:

Gömbi: Ide figyelj! (Lóri nyakába önti a vizet. Lóri fölugrik s hirtelen nyakonüti Gömbit.)

Siky: Odafigyeltem! Látod te is megkaptad a magadét.

Lóri: Ez mégis csak szemtelenség! Mit csináltatok velem? Csupa víz vagyok.

Siky: Éjjeli őr vagy! Tessék felöltözni!

Lóri: Én nem vagyok éjjeli őr! Tegnap voltam. Hagyjatok aludni. (Visszafekszik.)

Siky (Gömbihez): Ugye, mondtam! Székely Pistát meg Szacsyt kell fölkelteni.

Gömbi (arcát tapogatja): Már rég nem kaptam ekkora pofont. Hol fekszik Székely?

Siky: Ott fekszik a tulsó oldalon. (Odabotorkálnak. Közben Gömbi rálép Marján lábára.)

Marján (álmosan fölül): Mi az mi, mi, mi?

Gömbi: Igazán nem akartam. Különben is tessék összebb húzni a lábadat. Mi most nem érünk rá vigyázni: öröket ébresztünk.

Marján (siralmasan): De én nem vagyok őr! Az éjjeli őrök lábára lépjetek, ne az enyéme! (visszafekszik s nyög)

Gömbi: Ez jó idea! Akinek a lábára lépünk, az fölébred. Mindjárt rá is lépek Székely lábára. (Rá akar lépni.)

Siky: Várj! Ez nem a Pista lába!

Gömbi: Ne beszélj, hiszen ismerem a pokrócát

Siky: Ide nézz! Ez a láb onnét nyúlik ide, te okos!

Gömbi (dühösen): Velem ne vitatkozz! Gyere ide, Marján s mond meg, kinek a lába ez?

Marján (odamászik): Nem látom a sötétben. (Siky odavilágít.) Ez az Árpai lába. Lépj rá, ha nem hiszed.

Gömbi: Rá is lépek. (Rálép.)

Árpai: Jujujuj! (Fölkel.) Mi ez?

Marján: Mit mondtam?

Gömbi: Minek fekszel így srég! Azt hittem, a Székely lábára lépek. Ó az éjjeli őr.

Árpai: Neked nincs semmi szemmértéked? Az ott a Székely lába.

Gömbi (nézi): Ezen a lábon hegymászó bakancs van, erre hiába lépek. (Megrázza Székelyt) Haló, Pista, éjjeli őr vagy! Kelj föl!

Székely: Mmmmm. (Fejére húzza a pokrócot. Gömbi megfogja a két lábát s rángatja.)

Gömbi: Siky, húzd le róla a takarót. (Siky megteszi) Most fogd meg a két karját és vigyűk ki közöpre. (Arpi és Marján segítenek nekik. Kiviszik.)

Siky: Tegyük le ide a láda mellé! Így! Most kezdjük meg a munkát. Ki tud valami jó ébresztési módszert?

Árpai: Én tudok!

Gömbi: Halljuk!

Árpai: Karonfogva kell sétáltatni a tábor körül, akkor fölébred.

Gömbi: Jó, megpróbáljuk. (Siky és Gömbi kétoldalról fölemelik Székelyt és cipelik ide-oda. Székely alszik tovább. Ismét lefektetik.)

Siky: Talán mesterséges légzéssel életre-keltjük. (Székely két karját feje fölé feszíti s a mesterséges légzést csinálja vele.)

Székely (közben álmában mondja): Hó-rukk, hó-rukk, hó-rukk, hó-rukk, bumm!

Siky: Nem megy!

Marján: Ordíts a fülébe!

Siky (Székely füléhez hajol): Haló! Hallali hó! Haló, ló, ló, hallali hó!

Stangic (fölébred): Mi az? Tűz van?

Siky: Még nincs, majd reggel rakhatsz tüzet a konyhában.

Stangic: Mit ordított itt?

Marján: Éjjeli őr ébresztünk!

Stangic: En is segítek. (Most már öten állják körül Székelyt.) Adjatok egy kulacs vizet!

Gömbi (kárörömmel): Nesze! Próbáld meg te is!

Stangic: Így kell ébreszteni. (Székely nyakába önti a vizet.)

Székely (álmában): Jaj de jó! Parancsnok úr . . . tes . . . tess . . . tessék ide gyönni . . . a zu-zu . . . zuhany alá. (Alszik tovább.)

Wagner (akire szintén csurgott víz, föl-ugrik): Juj, a víz . . . Mi ez? Esik az eső?

Marján: Esik. Székelynek pedig jólesik. Gyere, segíts ébreszteni.

Wagner (fölkel, közben rázuhan Bertire és Miskára, akik szintén fölkelnek.)

Berti: Már reggel van?

Miska: Jaj, de álmos vagyok (Feje alól előveszi a trombitát és egy rekedt riadót fúj.)

Marján (lekapja Miska szájáról a trombitát): Mit csinálsz, te boldogtalan?

Miska (ijedten): Hát még nincs reggel? Mért vagytok ébren? Azt hittem, már ébresztőt kell fújni. (A fiúk mind fölugrálnak, szemüket dörzsölik s morognak. Csak Székely és Szacsy alszanak tovább.)

Siky: Tévedés van a dologban, uraim! Még csak egy óra van éjjél után s most ébresztjük a következő öröket.

Marján: Szépen vagyunk! Az egész sátor ébren van, csak az éjjeli őrök alusznak. Keltsük fel őket!

Mind (énekelnek):

Keljetek föl álmosak, a kakuk kiabál
Keljetek föl álmosak, a kakuk kiabál,
Keljetek, keljetek, a kakuk kiabál
Keljetek, keljetek, a kakuk kiabál
Kakuk, kakuk, kakuk, kakuk.

(Semmi eredmény. Székelyt és Szacsyt ének közben fölemelik és úgy tartják. Görögtűz. A szomszédban levő major bundás kutyája, a Bodri virstlinek nézi a holdat és ő is hosszú, elnyújtott ébresztőt üvölt.)

Radványi Kálmán

Boldogság

A színház fényes közönséggel telt meg. Nagy művészeti eseményt vártak. A nagy, a titáni zeneszerző ma hozza ide először *lelkének fájdalommas gyímmölesét*; ő maga fogja ma a fásult zenészek lelkébe behadonászni érzéseit. Száz és száz ember tódult a színházba, hogy őt lássa, hogy zenéjét hallja.

Sokat kellett küzdenie, míg idejutott. Sokan félreismerték, sokan ócsárolták. Ám végre megtört a rosszakarat jege. A titáni küzdelmek eljutottak a lelkebe és megbűvölték az embereket.

Mily régen várta, hogy egyetlen operáját, amelyet a szívéből csöpögtetett ki, hallja, vezényelje. Ám most, hogy idejutott, halálos bágyadság vett erőt rajta. A gyülekező közönség zaja tengerzúgássá növekedett fülében és bárhová menekült, a színház legtávolabbi zugába is elkísérte. Mikor föl kellett lépnie a karmesteri emelvényre, a zaj nem akart csillapodni. Egyhangú zúgássá olvadt össze. Idegesen pillantgatót hátra. Minden száj zárva, minden arcon a várakozás szent megilletődése.

Felemelte a pálcát. Már többször, már igen sokszor rátört ez a borzasztó tengerzúgás. Most ezerszeres vágyakozással vágyott a zenére; remélte, hogy az majd kiúzi füléből. Lelkében énekelt a nyitány kezdete. Lendületes mozdulatokkal nógatta kezdésre a zenekart. A vonók megfeszültek mozgásukban. A fúvósok kidülledt szemmel fújták hangszereiket. Ám a zene nem hajtotta ki a zúgást füléből. A tenger mindjebb hűmpölygött, háborgott és elhatalmasodott a zenén. A nyitányból csak homályos akkordokat hallott... A művész szeme előtt is elhomályosodott minden. Keze fáradtan lehanyatlott. A

zenekar elveszítve vezérért örült összevisszaságban zajgott. Az ügyelő lerohant a zenekarba. Néhány jóbarát közelgett. Megkérdezték, mi baja? Nem felelt, csak szeméből gördült alá egy könnycsepp. — Barátai hazavitték. Apatikusan hagyta. A vigasztalásokat, a kérdeztéseket nem hallotta. Végül reszkető kézzel írta föl: *Hagyjatok magamra.*

Mikor egyedül maradt, érzéketlenül révedt maga elé. A lámpafény ónszínűvé tette arcát.

Ám a szoba eltűnt előle. Fülében a tengerzúgás csillapult, majd teljesen megszűnt. Az elcsigázott lélek álomban talált enyhülést.

Kietlen tájakon vándorolt.

Kürülötte kigyók kúsztak. Ezernyi szörny rémitgette. Az ég borult volt és villámok csatoltak...

— Az egész tájon rémes egyedülség.

Ám nemsokára derülni kezd. A nap előtér a felhők közül. Az ég teljesen kifisztul. A mező egyszerre száz és száz színbe derül. Az egész tájék összeolvad a nap mindent egybekovácsoló sugaraiban. Az ég és a föld fölzendül ezernyi hangszeren. Minden az életet dalolja. Az élet elemi erővel tör ki minden göröngyből, minden virágból. A himnusz mindegyre erősödik. Az égboltozatra lángbetűkkel van fölírva: Öröm! Szeretet! És az öröm himnuszában összeomlanak a sziklaszakadékok, eltűnnek a mocsarak és minden egybefolyik a végnélküli ujjongásban...

Mikor fölébredt, a tegnapiakból nem emlékezett semmire. Egész lelkét betöltötte az álom, a csodálatos jelentésű álom...

A köllő papírt vett elő és lassan, lassan, hetek, hónapok alatt megszületett a — *Kilencedik Szimfonia.*

Krausz Sándor
gimn. VIII oszt. tan.

Fiataloknak.

Mikor szemetek sötét barlangja megnyílt szeméinknek,
Mindegyikből egy-egy széphanagú madár
Szárnyalt csöndes bűgással tárt kalitka-szívembe.

S mikor az éjszaka erdejében szunnyadnak a madarak az alvó úton,
S számról letépi a dalt a vadújjú szél,
Meggzólnak itt benn a ti hangjaitok s velem dalolnak.

Mindnyájan egyet énekelünk, mint a virágok egy napra nyílnak,
S mégis ezer színnel táplálja őket a föld,
Más-más zenével mindnyájan egyet énekelünk, igaz torokkal.

A mi dalunk mindenütt kinő a földből, mint a zizegő páfrány,
Fölszerű a fészkes lombokig s öbredve velünk
Zsolozmáznak édes öcséink: az éjszaka erdejének madarai.

Szárnyalva ők fonják tovább a mi zenénket a vak magasban,
Ezüstös húrjainkat fölühzzák a csillagokig
S a sötétség szárnya zendítve surolja a remegő hárfát.

S még a csillagok is, arany galambok, beléturbékolnak muzsikánkba
S úgy összehangzik minden, mint szívárványban a szív,
Vagy mint idelel a mi fiatal szíveinknek doboló dobogása.

Sárközi György.

Sárközi első verskötetét úgy kell üdvözölni, ahogy üdvözölnünk egy váratlan fölzengő madárhangot az erdő pillanatnyi csöndjében: a magyar erdő gazdagabb egy hanggal. Páratlanul gyöngéd s ha szabad mondanom, diszkrét hang ez... — írja az *Angyalok harcra* című verskötet megjelenése alkalmából egyik legjelesebb irodalmi kritikuskunk, Babits Mihály, a fiatal költőről. A Mi Lapunk büszke arra, hogy Sárközi György engedelmevel elsőnek mutathatja őt be a csehszlovákiai magyarságnak.

Ültél-e már repülőgépen, Öcsém? — Nem, úgy-e! És mégis ismered azt a különös érzést, ami a repülő utasait kinozza. Ismerned kell, mert az ugyanaz az érzés, mint a váratlanul reáduhant szekunda gyötrése. Láz, szédülés, gyomorgörcs, idegsokk... minden egy adagban.

Hát bizony nem valami kellemes érzés, — mondhatom.

És én mégis meghivlak egy repülésre.

Zökkenés, zaj, szédülés nélkül tesszük meg az utat, ami nem épen rövid. Innét—odáig 20.000 kilométer.

Zökkenés nélkül tesszük meg, mert a gondolat villám gépén viszlek magammal.

Innét—odáig: Középeurópából Szachalin szigetének szomszédságába.

Öszre jár az idő.

Az égbolt kék és mégis fertelmes kavardás van a tájék felett. A Góbi sivatagnak idevágó meleg lehellete összetalálkozott az északi sarkról letördülő hideggel s a két ellenség most a forgószelek kánkán-táncát járja.

Ropogtatja a sárgalombu nyírfák derekát. Az erdők senyvedt ruháját rázza, tépi, mint a veszettkutya a szájába került rongyot.

Füledet hiába dugod be, a koponyád csontján hasít beléd a szél. Ha gyenge legény vagy, néha-néha téged is megsördít, ... azután földhöz vág.

A halásztelepek faviskóiban elbujunk pár napra. Megvárjuk ennek az itéletidőnek a végét. Csak a kicsi ablakon bámulunk ki a derűs égbolt zúgó viharába s nézzük, bámuljuk a hatalmas Amur folyam nyugodt hömpölygését. Mula-
lunk azoknak küzködésén, akiket az élet kiveret a viharba, akiknek a metsző viharban is künn kell járni... a kenyérért.

A folyópart magas halmain állnak most ők, mint az őrszem a hadsereg élén.

Fürkésző szemekkel vizsgálják a szélesen hömpölygő víz hátát. Szinte látszik rajtuk, hogy

zavarják őket a hánykódó habfodrok.

Estefelé jó hírrel térnek haza éjjeli pihenőjükre. „Megindult a hal!” — kiáltják nagy örömmel!

A halcsordák megérezték Kamcsatka vidékén s az Ochocki-tenger partjain a hideg ereszkedését és napról-napra sűrűbben érkeznek a délebbi vizekre. Amint az Amur torkolata előtt elvágtatnának, meleg áramlat csapja meg őket s minden gondolkodás nélkül nekivágnak a meleg víznek, az édes víznek. Itt-ott olyan nagy csordákban ám, mintha egy barna sziget indult volna útnak víz ellen.

Nemcsak a meleg csábitja őket, hanem a sok-sok hulladék is, amit az első őszi szél a vizekbe sodort. A vízi rovarok és állatok sűrű milliói.

Ezek a csordák mindég feljebb haladnak, míg végre a folyók szűkülő medrében észreveszik, hogy kelepcébe jutottak. Ekkor jön a megbánás, a gyors visszafordulás. Csakhogy az ember résen áll ám s túl jár eszükön.

Az apró falvak népe csónakra kap. Óriási hálókat vontatnak keresztül a vizen, amelyekkel a vízzel együtt úszó halcsordákat kerítik be és terelik a partok felé.

A partokon künn van a falu vagy a halásztelep minden épkézláb gyermeke, asszonya, embere. A falvakat és tanyákat most csak a betegek őrzik, mert még a kutyák is mind künn vannak, mintha nem is halszűret, hanem kutyavásár volna az Amur, a Sungari és Ussuri partjain.

A parton százával állnak a hordók, dézsák, sózódények.

Megvan az első fogás! Nosza rajta!

Ficáncolnak a lábszár-nagyságu lazacok.

Utolsó táncukat járják.

Erős, ügyes kezek összefogdossák őket s az asszonyokhoz viszik. Itt ők a hóhérok. Ők a nyaktilló mesterei. Az éles bárdok csapásaitól repülnek a fejek, csurog a vér, amely végtelen sávokban pirosra festi a part mentén a vizet.

Amott a lányok és suhancok a halak hasát metszik fel éles halászkéseikkel. A beleket kifor-

ditják a vízbe. Vér és vér mindenfelé...

A kettészelt halakat vagy hordókba sózzák vagy zsinigre fűzik, mint nálunk a dohánylevelet. Ezek a fűzések a szárítóba s onnét a partokon füstölő füstölőkbe kerülnek.

Két héten át vér és vér itt minden.

A szelek egy időre elültek... Vagy más tájon kergetik egymást. Bizonyosan délebbre futottak, mert itt a hideg győzött. Lehűtötte a nyárvégi levegőt.

Gyorsan, lázasan folyik a munka...

Gyorsan, lázasan folyik a munka, mert rövid idő alatt embermillióknak kell itt a hosszú télre a betevő-falatot megteremteni.

S — uramfia — mennyiféle népség küzd, rohotol itt a sovány kenyérért. Oroszok, bevándorolt japán halászok, mordvinek, goldók, giljások, kurjakok színes keveréke.

Mind, mind a mindennapi... halkenyérért!...

Egy-egy ilyen szürelidőben 2 millió méter-mázsa halat raknak itt el a szorgos kezek részint maguknak, részint a külföld számára.

A hal nagy része Japánba és Kinába kerül. Itt ez az aranybányája az embernek.

Az embernek, aki mindenütt ellepi a földet, ahol maga számára hasznot talál.

Mohács.

„Kíváncsi ember, taposó Idő
Közönbösen halad el felettünk.
Tárult szemekkel mi mindent látunk.
És nem felejtünk!”

(Ölvedi L)

Augusztus 29-én érünk a mohacsi vész négyszáz éves évfordulójára. A négyszáz esztendő távolában engesztelőleg tárul fel a múlt. A csapás, melynél súlyosabb nem érte a magyarságot: az ország három, a nemzet két részre szakadt, a történelem nagy ismétlése, mely azóta bekövetkezett. Mohács volt nemzeti katasztrófáink egyik legsúlyosabbja. Az egyre jobban távolodó idő felfogása csak a köztudattá vált tragikumot látta meg benne. Pedig a távolodó idővel tisztultabb lett a kép, mélyebb az értelem. A négyszáz éven keresztül zuhogó események melységes szimbolummá nemesítették Mohácsot. A nagy veszített csata emléke, a huszonnégyezer

magyar temetője, kibővült az ezeréves életerővel megállt próba fogalmával.

— Mikoron eljött volna Kis-asszony havának kuszonkilensedik napja, a seregrendezéshöz kezdének. Irja a krónikás Heltai — az előkészület utolsó periódusaként, — a táborba összegyűlt seregről. V reggeli órák derült napsütésében két szárnyra osztva, sséles csatasorban állottak fel a környező dombok felé. A pápai követ megáldotta őket. Herceg Drágffy az ország zászlósa a hadak előtt a király elébe lépett az ország zászlajáért. Ezüst sarkantyút lerakta. A fehér-selymű, boldogasszonyos zászló végig ömlött a vállán ezüstös páncéljára. Jézus-Jézus! üvöltött a harcvágytól égő had.

A lkonyatkor végre felbukkant a dombok mögül a török Aláereszkedve fergetegként csap össze a két sereg. Az első sorokban az érsek, több száz szerzetes és a pécsi egyetem diákjai küzdenek vitézül. A török harcvonal futást színelve hirtelen megnyílik és 300 ágyú tüze festi a halál rózsáit a rajongó pécsi diákok mellére. Az ágyúúz nyomába lecsap a janicsárság, megsemmisíti a jobbszárnyat és a balszárnyat küzdő hadakat oldalba támadva a Krassó érhez szorítja. Amint a jobbszárny megsemmisült, felbomlott minden rend és a csoportonként küzdő futó magyarság elvérzik a janicsárok keze alatt. Mire az alkony másfél óra mulva opálos páráival leszállt 24 ezer magyar feküdt a sikon.

Ez történt 1526 aug. 29-én keresztelő szent János fővétele napján. A nagy nemzeti explozió nyomán meredt csönd támadt. A török ellenállás nélkül pusztította fel Budáig a Duna—Tisza közét. Csak később lobog magasra a három részre szakadó ország heroikus közdelme a végeken. És a magyar vitézek vándor kobzosai útját e lobogás világította erősségtől-erősségig, éleszteni a pernyelő tüzet, siratni a jelent;

Sirva veszikől mast szegin Magyar ország
Mert tőle távozék hángosság, vigasság.

Segin magyarokat segítje az Isten!

(Tinodi S)
B.

A „fejtörő” húsvéti (9-ik) száma érdekes keresztrejtvényekkel és változatos tartalommal jelent meg. A rejtvények megfejői között 20-200 kor.értékű nyereménydíjat sorsolnak ki. Egyes szám ára 2 korona. Címe: Bratislava, Kórház utca 18.

Fiúk a Hanyban.

Elbeszélés az ifjúság számára. A Mi Lapunk eredeti diákregénye. Írta: Mátrai Guidó.

— Nem sokat ér most már itt a halászat, mert a nagy szárazságok óta neheze a gyökeresedik meg itt újra a hal. Sok halász élt azelőtt itt csupán a halászatból s a pihenő helyeken alkalmazottabb tanyáik voltak, mint ezek a mi nádkunyhóink. Nekünk majd utolsó gonjunk csak a halászat, nem sokat hajtunk rá, mert nem igen fizetődik ki. Csak azért tesszük, mert sajnáljuk elhagyni a régit és mert rá-ráér az ember egyéb dögai mellett.

— Jó halak vannak a tóban? — kérdezte Géza.

— Az öreg elutasítólág vágott kezébe.

— Hajdan voltak. Eleget beszéltek róla a régi öregek, de ma? Nem sok becsületet vall az ember velük! Régen se volt mind izletes húsú. Volt akkor is olyan, melyeken megérezett a mocsárszag. De voltak olyanok is, hogy Mária Terézia királyasszony felséges asztalára is vittek belőle, — mondotta lelkesedve. — És Bécs? Azt a fertői halászok tartották hallal. Volt uraknak és volt szegényeknek való itt. Meg is ijedtek a bécsi sógorok, mikor megapadt a tó vize és elmaradtak innen a halas szekerek! Jöttek az urak csapatostúl megnézni, mi a baj. Akkor ez a vidék egy özvegy grófné tulajdona volt, Nádasdy Tamásnének hívták. Rá is parancsoltak a nagyasszonyra keményen, hogy a Rába vizét ne lefelé eressze, hanem a Fertőbe folyassa, hogy legyen benne víz elég és nevelődhessenek a halak.

A fiúk ámulva hallgatták. Mi mindenről nem tud az öreg! Időnként törmeléket hánytak a tűzbe, hogy minél jobban égjen. Tetszett nekik ez a fura helyzet itt a vad idegenben, holott reggel még a kényelmes pozsonyi lakásban ébredtek. A szünyogok ellen is jó védelmet nyújtott az iszapos nád füstje, mert a leszálló alkonyat százával csalta őket feljűk.

— Hát nem alulról jön a víz ebbe a tóba? — kérdezte Géza s mindjárt hivatkozott a könyvben olvasott pintér-súlyokra.

— Az öreg vállat vont.

— Nem tudhatni. A régiek azt tartották, hogy a fő víz csakis alulról jöhet a Dunából és csakis arra mehet el, ha olyan idők járnak...

— Hát igaz lehet az, hogy azt a pintér-súlykat a víz ide áthozta? — kérdezte Kari.

— Az öreg vállat vont.

— Ilyen esetet a rusztiak is beszélnek a régi idők-ből. Egy odaváló legényke chirurgiát tanult ki Bécsben a régi időkben. Mikor már felszabadult, Pest felé indult egy hajón le az öreg Dunán, hogy ott megtelepedjék. A kutyabőr-levelet, melyet az iskolától kapott, egy kis börténkában vitte a nyakába akasztva. A Dunán azonban hajótörés érte őket. A legény kiuszott, de a vízzel való küzködés közepette a börténkát nyakából elvesztette. Lemerült ez valahová a Duna fenekére.

— Az öreg rátömött és folytatta.

— Így hát nem mehetett Pestre chirugusnak. Keseredetten jött haza Rusztra. Ott mindenki mesének tartotta szavait és azzal gyanúsították, hogy hiába lopta éveken át Bécsben a napot és pazarolta szüleinek keserves keresetét. Alig várta, hogy szüret után valami boros szekérral visszamehessen Bécsbe és új írást kérjen a tudománya felől... Akkortájt éppen nagyon szaporán áradt a Fertő s a legényke egyéb dolga híján kijárt a partra nézegetni. Egyszer csak, Uramfia! a parthoz verődő piszkos vízben elveszett börténkáját látja himbáldozani... Kihúzta, megszáritotta, hát benne volt az elveszett kutyabőr-level.

— Aztán nem ázott el? — Kérdezte Kari.

— Azért volt bőr, hogy el ne ázzék, — mosolygott az öreg. — A rusztiak ezt mind bizonyítják. A börténkát a víz hozta a föld alatt ide át, a Dunából az áradás alkalmával.

— Akárcsak a pintér súlykot, — jegyezte meg Elemér.

— Ugyanúgy, de hát ez régen történt és ma már betömődhettek a tó földalatti csatornáit, mert mikor kiszáradt, hiába keresték őket. A régiek azt is tartották, hogy az itt

elsüllyedt egyik falunak a tornya kiáll a vízből... de ezt a tornyot sem látta senki, mikor a víz teljesen elapadt.

— Hát az igaz, hogy harangokat találtak? — kérdezte Imre.

— Az igaz. Egy bika emelte ki őket a nád közt az iszapból.

— De különös dolog, haj! — kiáltott fel Kari.

Elemér jobb dohányt hozott a csónakból az öregnek. Ők nem dohányoztak, csupán a hanyi emberek megnyerése céljából hozták magukkal ajándéknak a dohányt is és a pálinkát is.

— Hát az igaz, hogy volt a Fertő már egészen kiszáradva is? — kérdezte Géza, miután az öreg bácsi ismét rágyujtott.

— Az már holt igaz, kis uram, mert magam is éltem akkor. Hiszen nem is régen volt. Járt itt akkor egy mérnök és az azt mondotta, hogy a havazás és az esők hiánya, meg a góromba és a száraz szelek voltak a kiszáradás okai... 1865-ben kezdődött ez. Akkor már olyan kevés volt a víz, hogy alig itt-ott látszott benne, ahová a patakok folytak, vagy ahol fenéklforrások fakadtak. Itt aztán a vízimadarak ezrei tanyáztak. Szeptember végén száraz lábbal indultunk neki a tulsó partnak, de igen megbántuk, mert a puha helyeket kerülgetni kellett és még így is mélyen beleszakadtunk az alul levő puha iszapba. Úgy kellett egymást kihuznunk.

— Hátha mély lett volna az iszap alul? — kérdezte Elemér.

— Akkor ott vesztünk volna. Jártak így is elegenden még később is; mert a szárazság négy éven át tartott. 1867 nyarán már porzott a sima fenék, mikor szél jött. A szikes por igen csipte a szemünket és köhögtetett, ha beszivtuk. Ekkor már mindenki átjárt rajta; pedig ha eső jött és a felső kemény kérget feláztatta, övön alul is beleszakadt az ember. Hányan pusztultak így el, mert egyedül voltak és éltlen-szomján ott veszttek az iszapba szakadva.

— De borzalmas haláluk lehetett! — mondotta meghatottan Géza.

— Nád, káka, sás és savanyu növények keltek ki a száraz mederből s ezeket a sós füveket az állatok nagyon szerették. A rusztiak már fel is osztották a kiszáradt medret. Fákat kezdtek ültetni, gabonát vetni, a szarvasmarhákat össze-vissza legeltetni s rendes közlekedő utak kötötték össze a szembenálló falu at. Ezek olyan jók voltak, hogy 1869-ben a győri püspök ur öccsellenciája is átment rajta négylovas hintájával, mikor ezen a vidéken bérmált.

— Láttatok ti már négyes fogatot? — kérdezte Kari társait.

Az öreg ember nem engedte magát zavarni. — Ott túl — folytatta — az eszterházai ispánok majorokat építettek és szántani-vetni kezdtek a dombosabb helyeket.

— Bácsi kérem, — erőlködött Kari újra — maga is járt ott a kiszáradt mederben?

— Hogyne! Mindenfelé. Fialtam voltam, jó lábam volt.

— Aztán nem látta az elsüllyedt falukat?

— Nem, de más se látta. Mindössze egy helyen találtak úgy 200 lépés hosszú és 60 m. széles területen épület-fundamentumokat.

— Örültek az emberek, hogy sok földjük lesz? — kérdezte Géza.

— Mink ugyan nem. S akik örültek, sem soká tartott nekik. 1871-ben már vége lett az örömmek, mert kezdett nedvesedni a tófenék. A következő évben nagy árvíz volt a Dunán. A Rába és a Rábae vize 10 napig visszafelé folyt, bele a kiszáradt Hanyba, onnan a Fertőbe, tömérdek hala is hozott bele. Hej, de megőrülte erre a halásznép. Tele let a tó, visszajöttek a vízimadarak is egyszerre!

— Odalett a sok szántóföld!

— Bizony oda. Ettől fogva éveken át sok volt a víz. 1876-ban az Ikva, Répce és Kiszárad töltséit hamis emberek

átválták s ezeknek borzasztó vize is mind ide tódult. Még a nádasok is víz alá kerültek. Nagy hire volt akkor ennek. Rudolf trónörökös is eljött ide vízi madarakra vadászni azon a nyáron.

— És sokat lőtt? — kérdezte Kari.

— Afelől nem hallottam semmit, gyerekek.

— Darumadarak is voltak akkor itt? — kérdezte Géza, ki ezeket az állatokat nagyra becsülte.

Az öreg lelkesedve válaszolt:

— Voltak, de inkább arra bent a hanyban. De esős időben mi is hallottuk lármájukat, messziről úgy hallatszik az, mintha vastaghangú emberek kiabálnának. Ott, azt tartom, egynehány pár mostanság is fészkelhet.

Géza szeme lobbot vetett a nádtűz fényénél.

— Hacsak lehet, viszünk belőlük Pozsonyba az intézet természetrajzi muzeumának! — mondta társainak.

— Volt, volt, — szólt az öreg elmerengve, volt itt akkor mindenféle vizet és magányosságot szerető állat, még kőcsag is... És ha! mennyi és mily finom izütek. Mennyi dolgunk akadt! De érdemes is volt ám fáradozni a vizen éjjel-nappal. Csak az ezüstpikkelyű kis gyöngyhalak nem jöttek vissza. Az végleg elveszett.

— Gyöngyhalak is vannak? — kérdezte Imre, a gyöngykgylóra gondolva.

— Itt voltak. Sok volt. Tömérdek, csak nagyon kicsinyek. Bécsbe szállították őket a gyöngykereskedőknek.

— Azok ezt szerették? — kérdezte Kari.

— De nem ám megenni! — tiltakozott az öreg. —

Hát az ifju urak nem hallottak az iskolában arról, hogy ezeknek a halpénzéből — tudják a pikkelyéből, — gyártották Bécsben a hamisgyöngyöt?

— Nem hamisgyöngy volt az, bácsi, — tiltakozott Imre, — hanem gyárilag előállított mügyöngy!

— Már mi csak ugy mondtuk. De örültek a bécsiek, ha jó érett pikkelyes gyöngyhalakat kaptak. Mi is szerettük ezeket a kis állatokat, mert nem kellett velük vesződni, hogy élve érjenek Bécsbe, mert a husukat eldobták. Sok szép pénzt kaptunk ezekért, de még többet a bécsiek a halpénzükből készült gyöngyökért... De kár, hogy az új vízben nem termettek meg. Pedig mennyi volt a víz vagy tíz éven át, míg a hanyi folyók töltéseit be nem csinálták! Még a dombokat is elöntötte! Az uraságok gazdasági épületei egymásután áztak el. A marhákat hajókkal kellett kimenteni belőlük, a buza és kukorica helyén újra sás és nád kezdett nőni. De szép idők voltak azok Uristen!

— S mi történt, hogy utána megint megfogyott? — kérdezte Elemér. — Hová lett az a sok víz?

— Kifogott rajta az Uristen és a mérnökök. A folyók töltéseit megcsinálták. Igen meleg és száraz nyarak jöttek és 1880-ban már kezdett a tó összezsugorodni, de oly lassan ám, hogy észre sem vettük. Jó tíz évig rendben voltunk, de 1891-ben már megint rossz világ lett. 1893 telén jött ránk a pusztulás. A víz sekély volt. A hideg pedig nagy. Befagyott fenéig és így maradt heteken át. Ezt már a Rábaszabályozó Társulatnak köszönhetjük! A halak mind elveszték. A tavaszi napok aztán rohasztani kezdték őket. El sem hiszik maguk, kis urak, mennyi volt itt a hal. A szél kiverte őket a partokhoz s ott rohadtak, büzlöttek. Oly rossz szag volt itt, hogy majd belevesztett az ember. A meggyék és a kormány takarította el őket drága pénzért, nekünk pedig majd a szívünk beleszakadt ebbe a szerencsétlenségbe!

Az öreg szíve mélyéig el volt keseredve. A négy fiú megrendülve hallgatta. Már tökéletesen sötét volt, csak a folyton élesített tűz világánál látták egymást.

— Azóta nincs itt érdemes hal, azóta nem halászatból élnek a fertői halászok... fejezte be, újra megtömvé pipáját. Az a legkeservesebb, hogy ez most már így is marad, mert annyira megrégulázták már a hanyi folyókat, hogy onnan nem hogy hal, de víz sem jöhet már ide, itt pedig magától nem teremhet...

— Hát mi lesz akkor, ha a vizet lecsapolják? — kérdezte Imre óvatosan.

— Ebből a tóból? Azon a rongy csatornán? Soha! Ettől nem is féltünk, — felelte felhevülten. Ha más baj nem éri a tavat, majd elbánik az avval a két töltéssel! Ugy széjjel mossa, hogy a helyét sem igen lehet majd megta-

lálni. Micsoda hullámokat tud itt a szél maga előtt hajtani. Még a sár is vándorol itt olyankor...

— Nagy hullámokat ver a tó? — kérdezte Imre.

— Igen nagyokat.

— És nem veszedelmesek a csónakázókra?

— Dehogyan nem! Ki sem lehetne számítani, hány ezer ember, asszony, leány és gyerek fulladt már bele emiatt. Elmennek csónakázni, elindulnak egyik parttól a másikra, persze csöndes időben. Aztán egyszerre fújni kezd a szél, a hullámok vizet vernek a csónakokba és végük... Maguk persze illet még nem látták, mert különben nem mertek volna evvel a kis jószággal nekivágni a nagy vizeknek, ahol a halál...

— Bácsi, kérem, ne ijesszen bennünket, — könyörgött Kari. Éjjel félek az ilyen bezedektől.

— Nem, nem. Mára elég volt a beszédből is, szünyögből is, pipából is... Elmegyünk aludni.

A fiúk felugráltak.

Valóban itt volt az ideje már. Elhozták a csónakból terítőket, ráhúzták a védőponyvát és készülődni kezdtek az alváshoz.

— Kedves bácsi, — könyörgött Kari, aki félt az éjszakai sötétségtől és a szünyögtől, — ugye rakhatunk még a tűzre, hogy ki ne aludjék.

Az öreg nem bánta. Teljék kedve ezeknek a városi gyerekeknek. Azok meg is hordták a tűzet, még pedig elég ügyetlenül, mert teleszórták a csapást törmelékkel.

Egy negyedóra múlva édesen aludt mind a négy fiú a szalmaaljon, odakünn pedig csendesen locsolta a tó vize a parti nádak szárait.

VI. Menekülés.

A kis Fertő-menti község népe mély álomban pihent a sötét nyári éjszakában. A bakter és a falu biztonságára vigyázó „strázsák“ csendesen beszélgettek az egyik ház előtt a padon, ahonnan messze lehetett látni a tó felé. Egy tüzet néznek, mely valahol a halászok tanyája mellett éghet.

— Mi érte ezeket, — kérdezte az egyik ember, inkább csak beszéd okáért, — hogy olyan nagyon világítanak még ilyen késő éjszaka is?

— Talán jól sikerült a fogás és most nagy áldomást isznak utána, — jegyezte meg a bakter.

Halkan felvettek valamennyien. Milyen tréfás az öreg! Éppen mostanság jár olyan világ a halászokra!

A csendes beszélgetés egyszerre abbamaradt.

— Emberek, ott ég a nádas, — riad fel a bakter. — Most fut végig a tavalyról otthagytott száraz nád a tűz.

A strázsák egy-két pillanatra rámerednek a folyton nagyobb lánggal égő területre. A bakter hirtelen a kocsit közepén terem és erős hangon kiáltja:

— Tűz van! Emberek talpra, keljetek, tűz van! Elnyujtva, az éjjeli hangtalanságban ijeszítően messze hangozva hangzik a szepteljentől kiáltás:

— Tűz van, ébredjetek!

Nyár időben a falu fele a szabadban alszik és a lakások ablakai is nyitva vannak, hát a kiáltásra fölriad a község.

— A szomszéd faluban is észrevették már, mert áthallatszik a félvert harangok kongása. Itt-ott fény gyullad ki a lakásokban s az utca megtelik a sötétben egymásnak ütköző felriadt emberekkel.

Addigra hatalmas lobogással ég már egy nagy-nagy terület, fénycint idevilágo.

— Mit csináljunk? — kérdik egymástól az emberek.

A tavalyi nádat a gyenge tél és nagy áradások miatt kevés helyen tudták csak letakarítani, az ég most és pusztulással fenyegeti az idei év termését is. A nép ott jajveszékel és senki sem tudja, mit csináljanak, hogy továbbterjedését megakadályozzák.

— Nem kell riadozni, — mondja egy erős hang, — nem a part ég, hanem a sziget.

— Már hogy volna ott a sziget, — felelnek vele aggodalmasan. — A part ég (s mindjárt ideér a veszedelem.

Fordul a beszéd erre is, arra is, de az éjszaka sötétjében senki sem bír pontosan tájékozódni. (Foly. köv.)

Prolog.*

Mi a fergeteg fiai vagyunk... Valahonnan a sors méhéből itéletes idő zúdult az ember-erdőre és százados szálfákat csavart ki tövestől. Zúgott, jajgatott a nagy erdő és a mégtépett lombok alján száműzve bujdosott egy fehér arcú kisdéd: a szeretet.

Mindenki a maga gondját cipelte roska-doza és alig vette észre, hogy a kidöntött törzsek helyén új hajtás, fiatal ígéret tör utat magának. — Ezt a hajtást a vihar nevelte, zápor áztatva és az éjszaka dajkálta. Talán azért acélosabb, ellenállóbb azoknál a melegházi virágoknál, melyeknek védett hajlékot épített a reszkető aggodás.

A fergeteg tanított meg minket a türelemre, a szenvedés leküzdésére. Szívünket a fiatalság pajzsa védi az élet ostromló hullámai ellen és mi a viharból átmentett kincseinket felcsillogtatjuk a bánattól megfört szemek előtt. Dalos örömmel járjuk a mindig őszinte és szabad természetet, a hegyek tiszta forrásaiból isszuk az erőt és bátorságot.

Érezzük, hogy ma százszorososan megnövekedett az ifjuság feladatainak fontossága. A tiszta gyermekség pírja ott ragyog hamvas arcunkon, de belül a lelkünk már férfiasá edződött. A mi hivatásunk nemcsak az, hogy előkészüljünk arra a küzdelemre, amelyet a sors kíván a talpig férfiaktól, hanem hogy tehetségünkhöz mértén részt is vegyünk ebben a küzdelemben. Mert ma szükség van minden munkáskézre, amely a romok eltakarításával a szebb jövő alapjait akarja előkészíteni.

Érezzük vállunkon a megnövekedett felelősség súlyát, tisztán látjuk az örvényt, amelyekbe a világháború borzalmi taszították a világot, de nem roskadunk össze, mert miénk a fiatalság, a lobogó tűz és a szeplőtlen lelkesedés. — A cserkészideál nem fér össze a gyáva csüggedéssel, a siránkozás asszonyi vonását letörültük arcunkról. A különböző világnézetek és célok agóniájából győztesen bontakozik ki a mi röghöz ragaszkodó, de széles távlatokat ölelő munkásságunk, amely túl az üres szavakon elsősorban *cselekvés*.

Tamás I ajos.

* Elmondta: Ritter Laci őrsvezető a pozsonyi cserkészünnepeken.

Tudjátok-e fiúk, hogy

- a sós víz jobban vezeli az elektromosságot, mint az édes?
- a felhők átlagos magassága a földtől egy kilométer?
- az alacsony termetű emberek általában erősebb fizikumúak, mint a magas növésűek?
- a jéghegyek sokszor kétszáz évig is megmaradnak?
- a nyelvben tizenegy izom van?
- a rovaroknak 200 000 faja ismeretes?
- a gőzgép több szenet fogyaszt télen, mint nyáron?
- egy méhraj — elütően a cserkészrajoktól — 20 000 méhet tartalmaz? (Ugy látszik, nem igen helyeznek súlyt az egyéni nevelésre!)

Város a tenger fenekén. Hartmann, német tanár, expedíciója a nápolyi öböl kék vize alatt, Fausilippe közelében, a tenger fenekén egy óriási város, Faleopolis romjait fedezte fel. A városról Titus Livius is megemlékezik. Krisztus előtt 328-ban foglalták el a római legiők. — A geológusok által már régen bebizonyosodott tény, hogy a nápolyi öböl partjai és Capri szigete lassan süllyedésben van. Így került Faleopolis is a tenger színe alá. A katasztrófában mindenesetre bűnös az öreg Vezuv is. Az épületek nagy részének már csak az alapjai vannak meg; egy-egy helyen azonban a templomok oszlopai még állanak a tenger fenekén. Hatalmas diadalkapuk boltívei alatt halak úszkálnak át. A fórum közepén óriási mélységbe szakad le egyszerre a tengerfenék, olyan mélyre, ahová az expedíció búvárai nem mertek leszállani. — A mizenoi-fok mellett is találtak érdekes romokra. Egy császári villa van a tenger fenekén, elég jó állapotban.

Meteorológiai állomás a táborban.

A tábor kissé emelkedettebb, napsütötte, széljárta tisztásán rendezzük be. Egymástól kb. 80 cm. távolságra két, 1,80—2 m. magas karót verünk a földbe és egy rajztáblát ráerősítve a kis állomás készen várja műszereink felszerelését.

Működésünk során először a délvonal táborban mérhető abszolút meghatározásával „betájékozzuk” állomásunkat. Műszereink révén állandóan figyelemmel kísérjük a légköri változásokat, végül a megfigyeltekből előre jósoljuk a várható időt.

A délvonalat irányító mellőzésével gnomonnal határozzuk meg. Egy 160 cm. hosszú hegyes botot tűzünk merőlegesen a földbe és 4—5

koncentrikus kört rajzolunk köréje. A bot árnyéka reggeltől délig csökken, déltől estig nő. Valahányszor az árnyék hegye érinti a kört, megjelöljük. Napnyugtával összekötve a metszéspontokat egy körivet kapunk. A körív felező pontján és a körök középpontján (a földbe szúrt bothegy) keresztül halad a délvonal. 2–3 m. hosszú zsineg kifeszítésével szemléltetjük. Később a szélirány világtáját segítségével állapíthatjuk meg. Három hőmérővel figyeljük a hőváltozásokat. Egyet a táblán, egyet a földszinén, a harmadikat 50 cm-re a földbe helyezük. Ugyancsak a táblára szerelünk egy aneroid barometert, csapadék mérő edényt (ombrométer), szélforgót, (szélkakas) és egy viharjelzőt. A meteorologus naponta háromszor 7, 2 és este 9 órakor naplóba jegyzi a készülékek adatait. I, II, III, hőmérő, légnyomás, esetleges csapadék m/m, szélirány.

A viharjelzőt csak az aneroid póllására szereljük föl. Egy házicsengő, száraz elem és egy rádió felvevőnél használt kristálydetektorból állítjuk össze Csengőnk erősebb minőségű legyen, a száraz elemet Hartenstein-recipe szerint (M. L. V. évf. 8. sz.) magunk is elkészíthetjük. A drótok kapcsolása a következő: Az elem és a csengő egyik sarkát közvetlenül köljük össze, az elem kapcsolás nélkül maradt másik sarkát a detektor egyik sarkához vezetjük, hogy az áram a detektor másik sarkán kapcsolt vezetéken keresztül jusson a csengőhöz. Akárcsak a házicsengő kapcsolójánál, csak hogy itt a villámok csöngetnek. A felfogó (antenna) vezetékét a detektornak az elemmel összeköttetésbe levő csavarszorítójába kapcsoljuk. A felfogónak szigetelve kell lennie a földtől, különben elvezeti készülékünkől az elektromos hullámokat. A földelés vezetékét a másik csengővel kapcsolt csavarszorítóból vezetjük le. A detektor két sar a tehát 2–2, összesen négy drótvéggel van összeköttetésben.

A vihart rendszeren 3–4 órával előzi meg a léköri feszültség elektromos kisülése. Az eképpen keletkezett elektromos hullám a felfogón keresztül a detektorhoz érve, a csengő áramkörét pillanatnyilag zárja, Viharos idő esetén így meglehetősen sokszor szól csengőnk. Elővigyázat kedvéért ajánlatos az u. n. szénbiztosítékon keresztül vezetni a felfogó vezetékét, mert hátha „csalánba” talál csapni amenyő.

Tessék bővíteni és tökéletesíteni a kis

meteorologiai állomás tervét. Nem hypothézisen alapuló kritikát, hanem gyakorlatilag is kipróbált tervet küldjete pl. az ombrometer, szélmérő, napóra, stb.-re vonatkozóan. Fő, hogy rövid és világos legyen!

Periszkóp.

Uj titkos írás. Fiók, új titkos írásra tanítlak meg benneteket. Tudom, hogy mindegyitek szívesen foglalkozik a rejtelinesnek látszó dolgokkal, mindegyitek örömmel bujtatja gondolatait titkos ákombákombokba. Hát ide figyelje.ek:

a	b	c	d	e	f	g	h	i
j	k	l	m	n	o	p	r	s
t	u	v	z	x	y			

az abc összes másalhangzóit és rövid magánhangzóit (a, e, i, o, u) beírjuk a felrajzolt mintába, úgy hogy az utolsó kivételével minden részbe három betű kerüljön. Az írásnál a betűket pontokkal helyettesítjük és pedig úgy, hogy a betűket helyettesítő pontokat a hozzátartozó formarészletbe írjuk. (Legjobb kockás papírt alkalmazni.) Pl. az „a”-t így kell írni $\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \end{array}$, az „m”-t $\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \end{array}$. A példából világos, hogy miért legjobb a kockás papír. Minden formarészre legjobb három kockát alkalmazni pl. $\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \end{array}$ úgy hogy itt minden betűre egy kocka jut és félreértés, tévedés nem fordulhat elő. A kettős másalhangzókat úgy írjuk mint két különálló másalhangzót, pl. ty = t + y = $\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \end{array}$ csakhogy a két formarészlet összekapcsoljuk. Az ékeztet és pontozott magánhangzókat (á, é, í, ó, ö, ő, ú, ü, ű) pedig úgy pótoljuk, hogy a beosztott rövid másalhangzó kockájának felső sarkába odaillesztjük a jellegzetes jelt. Pl. az „ö” így fog kinézni $\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \end{array}$, az „é” $\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \end{array}$ és így tovább. A kulch begyakorlását nagyon hamar el lehet sajátítani, úgy hogy mindegyiteknek öröme fog benne telni.

$\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \end{array}$ | $\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \end{array}$ | $\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \end{array}$ | $\begin{array}{|c|} \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \end{array}$
 Olvassátok el.

Csehből: Eli.

1.) Ha vért, körmöt vagy bőrt vasporról és hamuzsírral hevítünk és ha a nyert tömeget vízzel kilúgozzuk, akkor szép sárgás színű táblás kristályokat kapunk. A neve sárga vérlúgsó (ferrociánkalium). Ha a sárga vérlúgsó oldatába néhány csepp vaskloridot öntünk, a berlini kék néven ismert festéket kapjuk.

2.) Vaskloridot úgy készíthetünk, hogy sósavban vasrozsdat oldunk fel.

3.) Ha ugyancsak sárga vérlúgsó oldatba klórt vezetünk s az oldatot bepárologtatjuk, szép

vörös színű kristályokat kapunk. Neve vörösvér-légsó (ferriciankalium). Néhány csepp vasgálic oldattal a vörösvérleügsó oldatból sötét színű csapadékot, az úgynevezett Turnbull-kéket kapjuk.

Németh Miklós. VI. o. tan.

Vadbőrök kikészítése. A szőrével kikészítendő róka, nyest, borz bőrét a hason végig hasítjuk és szőrével lefelé feszesen kihúzzuk asztalra, deszkalapra és a szélein leszögezzük. Mindenféle hús és zsír maradékot óvatosan lefejtünk, vigyázva, hogy be ne vágjunk. Az így megtisztított bőrt sűrűn beszórjuk egyharmad rész timsó és kétharmad rész konyhasó keverékkel. Aztán összegöngyöljük a bőrt, úgy hogy csak a csupasz része álljon egymáson és hűvös helyre tesszük tizennégy napra. Majd újra kifeszítjük, szőrével lefelé és szárítjuk, de nem napon, vagy a kályha közelében, hanem szellős helyen. Ha a bőr már száraz, akkor két kezünk közt addig dörzsöljük, míg megpuhul. Avagy összehajlítjuk, úgy hogy a szőre befelé legyen és a szőrtelen oldalát végig húzzuk egy deszka élén, vagy egy faszék támláján. Ha megpuhult, akkor kifeszítjük a szőrével lefelé és az irhás oldalát horzsoló kővel simára, puhára és a szőre csiszoljuk. Ha a bőr puha, akkor a szőrével felfelé feszítjük ki és a szőrt jól bedörzsöljük meleg búzakorpával. A meleg korpá tisztítja és fényesíti a szőrt. A korpát aztán kirázzuk, kifekéljük.

KÖNYVSZEMLE.

Selma Lagerlöf: *Krisztus-legendák.* Alig hiszem, hogy A Mi Lapunknak van olyan olvasója, aki ne ismerné a Voggenreiter cég egyik legszebb kiadványát, a *Két Krisztus-legendát*, melyeket kitünő fordítójuk, Laffer Béla, rövid, de igen tanulságos bevezetésében ajánlott a magyar ifjuság szeretetébe. Maga a hirneves írónő, a kir. Svéd Akadémiának halhatatlanja, meleg üdvözlét küldte ebben a kis kötetben a magyar cserkészeknek és kitartást, sikert kíván a jövő magyar nemzedéknek, „melynek feladata kivívni a boldogabb magyar jövőndöt.” Aki Selma Lagerlöfnek bámulatos egyszerűségükkel és misztikus költőiségükkel mely áhitatot keltő két legendáját olvasta, bizonyára örömmel fogadja azt a közlésünket, hogy megjelent a Krisztus-legendák teljes magyar kiadása. Ebben a könyvben — melyet a Franklin-Társulat a „Külföldi Regényírók” sorozatában bocsátott közre — évszázados vallásos költészetének misztikumából idézi élénk az írónő Isten fiának csodatevéseit és amidőn keresetlen szavakkal a mesék hangulatába ringat, egyszerűsággal felmagasztosít bennünket érzésének kristálytisztaságával. Krisztus alakját körülfogó csodaszép legendakör kel életre ebben a könyvben. A Krisztus legendákat méltán sorozzák a mai irodalom legértékesebb művei

közé, amaz elmulthatatlan alkotások közé, melyeknek elolvasásával öreg és fiatal egyaránt gazdagodik. A Franklin-Társulat teljes kiadása révén Selma Lagerlöf mesterművének szépsége most már a maga egészében bontakozik ki a magyarul olvasó közönség előtt.

Ady versek. *Magyarázatos kiadás az ifjuság számára.* Közrebocsátotta Párkányi Norbert. A komoly gondolkodó embernek jellemző tulajdonsága, hogy nem itél elhamarkodva, hanem mind arról, ami érdeklődésének körébe esik, igyekszik önálló véleményt formálni. Ezért jó hasznát veszünk minden olyan eszköznek, amely megkönnyíti a fegyelmezetten gondolkodó fő munkáját. Kétségtelen, hogy Ady Endre költészete ma minden magyarul olvasó embert érdekel. Még mindig heves viták folynak róla és ez a név: Ady Endre — ma még úgy hangzik, mint egy csatakiáltás. Gyakran hallani kis diákok, nagy diákok szöcsatáit Ady Endre költészetéről, ami nem volna éppen baj, ha a vitalkozók valóban olvasták volna azokat a verseket, melyekről oly tüzzel disputálnak. Csak-hogy a legtöbb esetben úgy szállnak harcha ezek a derék legények, hogy Ady-kötet egy sincs a tarsolyukban, nem is volt soha. Hiszen igaz, hogy Adynak igen sok versét nem értheti meg a kis diák, de néha még a nagy diák sem, mert sok élettapasztalat, a hánytvetett életű költő bonyolult lelkivilágának átérzése és az előző nemzedék életkörülményeinek alapos ismerete kell ahhoz. Azonban számos Ady-verset könnyen megérthet minden diák és diáklány. Kivánatosnak tartom, hogy ezeket a verseket mindannyian ismerjék. Ilyen könnyen érthető és nagy művészi értékű költeményeket foglal magában az a gyűjtemény, amelyet Párkányi Norbert állított össze Ady műveiből. Hasznos útmutatója lesz ez a könyv mindazoknak, akik Ady költeményeinek soktéleségében tájékozódni szeretnének. A költeményeket követő rövid magyarázó jegyzetek lépésről-lépésre vezetnek be Ady költészetének forrongó világába. Ez a kötet tisztánlátásra akar nevelni, mint ahogy Ady hangoztatta: „Akarom, tisztán lássatok.” Párkányi Norbert Ady-anthológiáját jó lelkiismerettel ajánlom A Mi Lapunk olvasóinak figyelmébe, mint modern irodalmi műveltségüknek legmélyebb és leggazdagabb forrását.

Fenyves Pál.

A Biológia magyar úttörői. Az elmúlt esztendőben jelent meg Méhes Gyula dr. és Karl János dr. szerkesztésében és a budapesti Athenaeum R. T. kiadásában a Természethistória első kötete: *A Biológia magyar úttörői.*

A 236 oldalas, izléses kiállítású magyar ifjuságnak szánt könyvecskében Gaszti Lajos, Horváth Károly dr, Karl János dr, Méhes Gyula dr, Szilády Zoltán, dr. Varga Sándor dr és Zalai Béla dr, írja le nagy szeretettel húsz többé-kevésbé feledésnek induló, tudós tanárnak életrajzát, kiemelve szakirodalmi és nemzet-történelmi jelentőségüket.

A magyar ifjúság e könyvecskében húsz követendő mintaképet talál egyszerre. Ezek mindegyikére vonatkozik a latin közmondás: nemo fit casu magnus. Senki sem lesz véletlenül nagygyá. Ők is egyformán küzdöltek, sokat tanultak, míg önzetlen, kitartó munkájuk árán le nem törölhető betűkkel bevették nevüket a történelembe. Igaz, hogy közülök többen áldozatai lettek a tragikus magyar sorsnak és le-törttek a cél előtt, ez azonban mit sem von le érdemeikből.

„Kicsiny nemzet vagyunk, de a tudomány világának minden ágában tudunk felmutatni oly embereket, kiket tehetségük, tudásuk s munkásságukkal joggal sorolhatunk azok közé, kiket a külföld büszkeségei sorában emleget”, — olvassom a könyv egyik helyén.

Hányaveti hivalkodás volna tőlünk, ha a legújabb és legismertebb tekintélyeken kívül hiányozna a magyar történelemből: Apáthy István, Borbás Vince, Brassai és Diószegi Sámuel, Grossinger János, Herman Ottó, Hanák János, Margó Tivadar, Kitaibel Pál neve.

Valamennyien európai hírű tudósok, akikről azonban — kevés kivétellel — annyi sem tud a mai kor ifjúsága, hogy éltek és a magyar biológiának mérhetetlen szolgálatot tettek.

A felsoroltakon kívül szeretettel emlékezik meg a könyv a XVII-ik század kiváló székely tehetségéről: Apáczai Csere Jánosról, ki először szólataltja meg a természettudományokat legendás magyar nyelvünkön, valamint a legnagyobb magyar ornithologus: Petényi Salamon Jánosról az egykori cinkotai telkésről is.

Nem feledkezik meg azonban a két Friedlszky testvéréről sem, kik közül hülönösen a rovarismerő Imre jut ritka hírnévhez.

Méltalja még a korábbi nagy botanikusaink közül Hazslinszky Frigyes, Jurányi és Simonkai Lajost, a zoológusok közül az úttörő Miskolczi Gáspárt (1695-ben ő írta az első magyar zoológiát), a nem rég elhunyt Dada Jenőt, az ismert profistológus Entz Gézát és végül Paszslavszky József biologus tanárunk érdemeit.

Ifjú magyar testvéreim! Schultesz bajor botanikus 1815 május 20-án többek között így írt Kitaibel Pálhoz: „én ismerem ezt a nyomorult Európát a Dnyesztertől a Pireneusokig és állítom önnek és bárkinek, hogy nem ismerek különb népet, mint a magyar”.

Soviniszta elbizakodottság, hangos kérkedés sohasem volt magyar tulajdonság, ellenben együgyű hálátlanság volna tőlünk, ha nagyjaink érdemeit épen mi hallgatnánk agyon vagy saját magunk nem ismernénk.

Forgassuk tehát szeretettel e könyvecskét, iparkodjunk hozzájuk hasonlókká lenni, „akiknek szelleme, mint drágakő szórja fényét századokon át egy egész nemzetre” és főleg dolgozzunk, egyre dolgozzunk.

CsERNYÁNSZKY KÁLMÁN.

HIREK

A losonci cserkészek a nagy hét alatt három és fél napon bejárták Hizsnóvíz, Nagyszlabos, Csetnek és Rozsnyó vidékét Scherer Lajos parancsnok vezetésével. Mindenütt a legnagyobb előzékenységgel és magyaros vendégszeretettel fogadták a kirándulókat. Hizsnóvízen megnézték a Cöburg-Hanemann-féle vasöntő gyárat, a róm. kath. fafestésű Árpádházi királyok korabeli templomát és Tomašik Sámuel (1813-1887) szlovák író és pap a Matica által emelt síremlékét A Kakas-hegy lába alatt — részben hóban és jégen — átgyalogoltak Nagyszlabosra, ahol két papirgyárban is bámulva látták, hogy milyen procedurán megy át a fenyőfa, míg szép fehér sima írópapírossá válik. Itt gyártották valamikor a Kossúth bankóhoz való papírost is. Csetneken megcsodálták az evang. templomnak a meszelés alól kikopogott régi meseszép freskóit. Csetnekről ismét gyalog ment az út négy falun keresztül Rozsnyóra, ahol Galántha József felügyelő úr vezetésével bejárták a vasbánya sok kilométer hosszú tárnáit és aknáit; majd Szvoboda mérnök úr magyarázatai mellett megnézték a vasmosó és vaspörkölőgyár hatalmas telepét. A szép és tanulságos kirándulás ideje alatt a résztvevők sokat láttak és tapasztaltak. A 30 kilométernél hosszabb gyalogtúrát is jól bírták, még a kis Kuszy Etele és Biszkup Sándor is. Az idő is igen kedvezett.

Új leánycsapat. A „Kiskárpátok” Turista Egylet Leánycserkészcsoportja húsvét napján megalakult Dr. Limbacheiné Péry Anna vezetésével. Első Tagjai: Bajzik Guszti, Csánó Gizi, Chován Heddy, Denk Bözsi, Gáspár Józsa, Gáspár Mária, Hornyák Ilonka, Irman Klára, Manigalli Emma, Marczell Erzsébet, Schwarczkopf Erzsébet, Szépe Erzsébet, Zichy Márta, Zimmer Gréti. Az új csapatnak sok szerencsét és jó munkát kívánunk!

„Hasomér” címen indult meg egy német, magyar, csehszlovák nyelvű, haladó zsidó irányú ifjúsági és cserkészségi Szahyan (Ipolyság). Célja a szlovenszlovák és ruszinszlovák zsidó ifjúságot kivezetni „a szűk szennyes gétből a szabad természetbe, hol nincs faji vagy felekezeti gyűlölet, csupán a béke s a világot megváltó szeretet”. Programja: „a cserkészlet teljes egészében; a zsidó történet, héber nyelv és a

cionizmus ismerete; a zsidó szolidaritás nevelése és az általános zsidó munkában való részvét." Évi előfizetési ára 36 korona.

A falu barátai. A Szent György Kör mezedélutánversenyének első díját: „A falu barátai“ fölírású zászlószallagot (Somlyay Mancsi pozsonyi rajztanár nő magyar kézimunkája) ápr. 18-án adták át ünnepélyesen a losonczy Madách Imre cserkészcsapat Turul őrsének, mint a verseny nyertesének. A rossz idő miatt az átadás a gimnázium rajztermében történt. A cserkészek alkotta körben álltak a Turulok. Belágh Barna szivhez szóló imája után a cserkészenekar eljátszolta a cserkészindulót, majd Polgáry Ili beszéd kíséretében felkötötte a lobogóra a szallagot. Utána Scherer Lajos parancsnok méltatta a nyemrény értékét és kifejtette, hogy a dicsőség milyen kötelességeket ró a Turulokra, s általában a csapatra. Egyben átadta a Jamboree-könyvet és az elismerő okiratot, mely a szöveg felett egy cserkészt és egy parasztfiút ábrázol, amint egymással Szent György lovag képe előtt kezét szorítanak (regős Nemesszeghy Jenő pozsonyi cserkész rajza.) Cserkészszevalatok, énekek, ima zárta be a meghatóan szép ünnepélyt, amelyen szülők is résztvettek.

Két város lelkes magyar cserkészfial találták meg egymást feledhetetlen közös élményben, mely mély és tartós szeretetre szította az egymás mellé került sziveket. Az érsekújvári reálgimnázium cserkészei meglátogatták Pozsonyt és részt vettek a Kiskárpátok cserkészcsapat húsvéti kétnapos kirándulásán. A Balassiak egykori fészkebe a Morvamező fölé emelkedő Detrekő váromába vezették el a pozsonyi fiúk új testvéreiket, aztán örült sziklákon kalauzolták őket által a Kiskárpátok keleti oldalára. A kisalföldi simasághoz szokott ujjváriakat a hegyek ugyancsak megviselték, de a modori erdőben kellemes turistaház várta kibékítő cserkészvacsorával a kidöglött húsú vándorokat. A rövidebb utakon előre küldött főzőkülönítmény dörgő hujhajhrákat kapott. Másnap Vöröskőre ereszkedett le a dalos társaság. A Pálffyak gyönyörű várának megtekintése után mezei játékok adtak szórakozást. Az esti gyaloglás már meghitt barátság volt és csupa közös ének. Az ujjváriak harmadnap Pozsony látnivalóit csodálták végig és végül azzal a mélyvágú igérettel váltak el a pozsonyiaktól, hogy máskor is találkozni kell és eljönnek ökök nyáron táborozni.

Falusi cserkészcsapatok. A Szent György Kör kezdeményezésére megalakultak a köztársaság első magyar falusi cserkész szervezetei: a mátyusföldi Negyedben a *II. Rákóczi Ferenc cserkészcsapat* és a szomszédos Vágfarkasdon a *Petőfi Sándor cserkészcsapat*. A két csapat nagybárá legényekből áll, mert a falun minden újnak az idősebbektől kell kiindulnia, máskülönbén a kisebb fiúk nem kaphatók rá. Ha az idősebbek sikeresen magukévá teszik a cserkész eszméket és elveket, úgy rövid időn belül a fiatalabbak is követik a jó példát. A parancsnok mindkét csapatban *Mészáros József*, a kiképzést főiskolás cserkészeink irányítják. A falusi cserkészek célja a városi fiúk cserkészését a falu igényeinek megfelelően módosítva áthozni a falura. Negyed és Farkasd árvalányhajas cserkészei ezért állandó baráti összeköttetést kívánnak városi testvéreikkel. Első falusi cserkészcsapatunk mintául fognak szolgálni az egész köztársaság magyar falusi ifjúságának nagy szervezkedéséhez, melynek minél hamarabb meg kell indulnia, hogy a becsületes és tiszta lilimos zászló alatt tömörüljön a magyarság minden friss ereje. A falusi cserkészek első szép élménye az a lelkes és hatalmas táborláz volt, melyet a Szent György Kör cserkészeivel együtt raktak a Vág partján a falusi cserkészlet megszületésének örömeire.

SPORT

Játékverseny. Az egyes őrsök ügyességének megmérésére igen helyes eljárás a játékverseny rendezés. Ha ez nehézségbe ütközik, úgy az őrsöket rajokba osztjuk s akkor a versenyt ezek közt kell lefolytatni. A versenyre kiválasztjuk a következő játékokat: 1.) Háromlábverseny. Két-két pár 60 méter távolságot fut be. 2.) Taligaverseny. Rajonként két pár 60 méteres távolságot tesz meg. 3.) Kulacs adogató. Rajonkint nyolcas válogatott mérkőzés egymással. 4.) Avizóverseny. A rajok egymástól két lépés távolságra rajvonalat alkotnak s a megadott jelre öt szóból álló közleményt avizálnak egymásnak. A versenyt az avizált szöveg helyes továbbadása az elsőig és az avizálásra szükséges idő dönti el. 5.) Kötélhúzás. 6.) Football mérkőzés. 7.) Kakasviadal. 8.) Csalogató. Ezeket gyakorolja minden őrs és alkalmas időben egy kirándulással egybekötve le is lehet bonyolítani.

FAKADÓ RÜGYEK

Szeretném, ha szeretnének.

*Sem utódja, sem boldog őse,
Sem rokona, sem ismerőse
Nem vagyok senkinek,
Nem vagyok senkinek.*

*Vagyok, mint minden ember: fenség,
Észak-fok, titok, idegenség,
Lidérces, messze fény,
Lidérces, messze fény.*

*De, jaj, nem tudok így maradni,
Szeretném magam megmutatni,
Hogy látva lássanak,
Hogy látva lássanak.*

*Ezért minden: önkínzás, ének:
Szeretném, hogyha szeretnének
S lennék valakié,
Lennék valakié.*

Ady Endre.

Vellem, si essem amatus.

*Successor, aut unus maiorum
Proprii quorum aut amicorum
Ego sum nemini,
Ego sum nemini.*

*Ut quisque homo, sum majestas
Septemtrio, peregrinitas,
Incuba, longa lux,
Incuba, longa lux.*

*Sed possum ego sic non manere
Opto me late ostendere
Ut videar visus,
Ut videar visus.*

*Hanc ob causam tortura, cantus,
O, vellem, si essem amatus,
Essem alicujus,
Essem alicujus.*

Krausz Sándor VIII. o. tan. fordítása.

Az élet tengerén.

*Az élet tengerén
Sajkám csendesen jár.
Az élet tengerén
Múlik tavaszom s közelg a nyár.*

*Ábrándos ifjúság,
Te élet tavasza:
Múlандó-mért időd?
Mért tűnél oly hirtelen tova?*

*Turka virágodat
Oly kedvetlennel szedém
S minden kis virágát
Édes emlékül eltettem én!*

*S most közelg a nyár
Az élet tengerén:
Gyorsan síklunk tova,
Csendesen, halkán: sajkám meg én!*

(Kremnica)

Oppé Sándor.

A meleg érzelmesség bája kapja meg az olvasót. A szerző helyesen kormányozza érzelmeit, csupán egyénisége nem domborodik ki elég élesen. A Bajza-korabeli költészetre emlékeztet minket a költemény.

Hová megy a vándorfecske?

*Hová megy a vándorfecske?
Talán bizony délkeletre?
Délkeletre tengeren át,
Mig átéri túlsó partiát!*

*Ott is van hazája, fészke?
Van annak, aki elérte!
Sok potyog a mély tengerbe . . .
Szegény fecske! Szegény fecske!*

*Kinek fia, kinek lánya,
Hogy hány fecske, tudja kánya!
Ne félj, ne félj, szegény fecske,
Eltartlak majd én télire*

(Pozsony)

Farkas Ferenc.
I. o. rg. tan.

A vers szerzője még csak első osztályos, de már ért a rímek faragásához. A népdal egyszerű és közvetlen hangját ügyesen eltalálta. Gratulálok neked, Ferkó öcsém!

Templomban.

*Szüette padokban előttem
Fonnyadt arcú öregek ülnek
Imába merülten.*

*Száll az ósdi orgona hangja
Az Urat áldva, dicsőítve,
Fel a magasba.*

*A szószékben öreg pap állván
Vallja a hitet, amelyet még
Nem tört meg a Sátán . . .*

*Itt minden kopottas és régi;
Itt minden szent meggyőződéssel
Az Istent dicséri!*

(Batyi)

Virágh László
fogtechnikus gyakornok.

Legnagyobb érdeme az egyszerűség, amely azonban nem laposodik prózává. Ha ebben az irányban fejleszti készségét, talán még jobbat is fog írni.

A halász és az aranyhalacska.

A széles tengernél élt egyszer a feleséggel egy öreg halász. A halász halászott, a felesége meg szőtt. Így éltek hosszú éveken át nyomorúságos kunyhójukban, szegényen ugyan, de megelégedetten. Amint egyszer halászott a halász, kihúzta hálóját a vízből, de csak sarat talált benne; bedobta másodszor és csak tengeri füvet húzott ki. Harmadszorra egy, a hálójába erősen bebontakozott aranyhalacska húzott ki. Ez, nem csekély ámulására megszólítja őt emberi hangon és könyörögni kezd hozzá: „Éressz vissza, öreg, a tengerbe, nagy váltságdíjat adok“. Elcsodálkozott az öreg a hal beszédén, mert soha nem hallott arról, hogy a hal is tud beszélni. Megkönyörült rajta és e szavak kíséretében visszadobta a tengerbe: „Isten veled! Nem kell nekem semmiféle váltságdíj.“

Mikor a halász hazatért, elmondta a feleségének, mi történt vele. „Oh! te ostoba!“ kiáltott rá az öreg asszony. „Miért nem fogadtál el váltságdíjat a hálól; legalább új teknőt kértél volna, nézd a mienk csupa hasadás.“

A halász, hogy kibékítse a feleségét, újra elment a tengerhez. Hívni kezdte az aranyhalacska. Az hozzá úszott és megkérdezte: „Mit kívánsz, öreg?“ A halász meghajolt előtte és így szólt: „Könyörülj meg rajtam, nagyságos halacska, de nagyon pörölt velem a feleségem, hogy nem kértem tőled új teknőt, mivel a mienk csupa hasadás.“ — „Ne gyöflörd magad, menj csak haza, megkapod az új teknőt,“ felelte neki az aranyhalacska és eltűnt a vízben.

Amint hazaért, ott találta az újdont új teknőt, de a felesége még jobban szidta őt: „Te ostobák ostobája! Miért kértél teknőt? Hát ér az valamit? Rögtön menj vissza hozzá és kérd meg őt, hogy adjon nekünk házat.“ A halász újra visszament a tengerhez. Másodszor hívta a halacska. Mikor meghallotta őt az aranyhalacska, hozzáúszott és megkérdezte őt: „Mit kívánsz öreg?“ A halász meghajolt előtte és így szólt: „Könyörülj meg rajtam, nagyságos halacska, de a feleségem még jobban pörölt velem és elküldött, hogy kérjek tőled új házat.“ — Ne okozzon neked az gondot, öreg és csak menj haza“ válaszolta neki a halacska és eltűnt a tenger sima felszíne alatt.

A halász visszatért a kunyhójához, de új rakott kéményű ház áll előtte, melynek ácsolt tölgyfakapuja és nagy ablakai vannak. A felesége az ablak mellett ül és még jobban pöröl vele: „Te ostoba! Ha már könyörögtél egy házat, miért nem könyörögtél ki, hogy én nagyságos asszony legyek“. A halász elment a kékes tengerhez és hívni kezdte az aranyhalacska. Mikor a hal megjelent, mélyen meghajolt és újból kérni kezdte őt: „Könyörülj meg rajtam, nagyságos halacska, még jobban pörölt velem a feleségem és nem hagyott békében; ő úri- és nem halász-asszony akar lenni. Mit tegyek?“ „Ne szomo-

rítson ez és csak menj haza!“ felelte neki a halacska. Az öreg visszatért a házába és mit látott ott? Magas, világos szobát; a felesége meg ott áll az ajtóban gazdag hímzésű bundáscsukában, a haja arannyal van átfonva, a nyakán drágakövek vannak, az ujjain gyűrűk és a lábán csizma. Mellette — parancsait várva — szolgálatkész cselédek állnak. De ő veri őket és haragjában a hajukat húzza. Az öreg azzal a boldog arckifejezéssel közeledik hozzá, hogy most már mindene megvan, amit óhajtott. „Isten éltesse nemesasszony! Meg vagy most már elégedve?“ szól hozzá nyájasan. A felesége azonban rákiáltott és az istállóba küldte őt, szolgának.

Az egykori halászasszony két hét múlva még jobban megbódult és újra elküldte a kocsiát — a férjét — a halacska-hoz e szavakkal: „Menj a halacska-hoz és mondd meg neki, hogy szabad királyné akarok lenni, nem nemesasszony.“ Az öreg megijedt és így szólt hozzá: „Megbolondultál? Hisz' sem járni, sem beszélni nem tudsz úgy! Hogy tehetnéd te mindezeket?“ De az asszony nagyon megharagudott és arcul ütötte őt: „Te kocsi, hogy merészelsz velem így beszélni? Takarodj rögtön a tengerhez, mert, ha nem mész, hát odavitetlek!“

A halász elment a tengerhez. Újra oda hívta a halat, meghajolt előtte és könyörögni kezdett: „Könyörülj meg rajtam, nagyságos halacska! A feleségem királyné akar lenni.“ „Jól van, királyné lesz. Menj csak nyugodtan haza“ szólt és eltűnt a tenger zavaró hullámai között. Az öreg visszament a feleségéhez és mit látott? Királyi palota áll előtte és a palotában ott a felesége. Királyi trónon ül, főurak és udvaroncok forgolódnak körülötte és drága bort töltögetnek neki. Bárdokkal a vállakon katonák állnak őrt mellette. Amint az öreg ezt megpillantotta, nagyon megijedt, térdre hullott előtte és mélyen meghajolt: „Légy áldott, óh hatalmas királyné! Meg van-e elégedve végre a lelked?“ A királyné azonban még csak rá sem nézett és elkergettette őt onnan.

Az öreg asszony két héttel később még jobban felbőszült. Elküldte a szolgákat, hogy keressék föl öreg férjét. Azok hozzá is vezették és az asszony ráparancsolt: „Menj vissza a halacska-hoz és hajolj meg előtte! A tenger úrnője akarok lenni és nem szabad királyné és a te aranyhalacska szolgáljon nekem, legyen mindig elkészülve a szolgálatra.“ Az öreg kénytelen volt ellenvetés nélkül engedelmeskedni. Megérkezett a tengerhez és vad vihart látott; szörnyű hullámok emelkednek és tódulnak rémítő zúgással. Megállott, félve magához hívta az aranyhalacska és elmondta neki a királyné kívánságát és parancsát. A halacska azonban ez egyszer nem válaszolt, csak rácsapott a farkával a vízre és visszafordult a tenger mélységeibe. A halász még sokáig várt a parton, de hiába és

szomorúan visszament a feleségéhez. És ime: a palota helyén ott áll megint öreg kunyhója, a küszöbön ül rongyos felesége és előtte fekszik az elkoptatott, lyukas teknő.

Szlovák Puskin-fordítás után:

Horváth Ferenc.
VIII. o. rgymn. tan.

FEJTÖRŐ

1) **Betűrejtvény.** Niczky Viktortól.

L^{a a}_{a a} al $\frac{1}{a}$ V^{d d}_{i d d}

2) **Rákvers.** Hegedüs Flóriántól.

Kis folyócska vagyok.
Tiszába szakadok.

Fordítsd meg a nevem, kérlek,
S ellentéte leszek szépnek.

3) **Kockarejtvény.** (Lóugrás) Resalkó Banditól.

az	nyek.	a	ol-	ló,	pos-
rejt-	Jer	aj-	a	nak	vas-
Bi-	lik	vé-	vé-	tás	jön
kal.	Ó.	La-	van-	ni,	test-
*Nyí-	zony!	lünk	tás.	rek.	A
rü-	punk-	Itt	Mi	mi	paj-

4) **Rimes kérdések.** Spielmann testvérektől.

Mi van tejből?

Miből van a legtöbb?

Mit cs'nál az író?

Mit a rossz gyerek?

5) **Számrejtvény.** Korenchy Rezsőtől.

21, 1, 2, 7, 8 = szárnyas állat

12, 22, 28 = verssorok végén van.

10, 9, 19, 3 = huszárok használgák a harcban.

18, 3, 16 = főzeléket főznek belőle.

4, 5, 24, = beszédrész.

33, 17, 26 = a magyar nép rokona.

13, 11, 31 = versben található.

25, 27 = igeekötő.

29, 32 = személynévmas.

1-33-ig = ismert magyar közmondás.

Jegyzet. A megfejtést levelezőlapra küldd be június hó 10-éig. Ha szerencséd lesz a sorsolásban, értékes könyvet kapsz ajándékba!

A márciusi fejtörő megfejtése.

1) *Betűrejtvény.* Békekötés,

2) *Számrejtvény.* Amit meglehetsz ma, ne halaszd holnapra

3) *Szórejtvény.* Balta—bal.

4) *Keresztzórejtvény.* Vízszintess orok: 1 Jó munkát! 8 Vés, 11 Fegyelem, 18 Atokhinár, 20 Kerek, 22 Lazaroni, 23 Nel, 24 Tutor, 26 Birál, 28 olló, 30 Ló, 32 Tér, 34 Pép, 35 Al 36 Erre 37 S. L. (Szl. László), 40 Te, 42 Iga, 43 Kb., 45 N. L. (Nagy Lajos), 46 oazs, 49 Be, 51 Ág. 52 de, 54 Tő 55 dacos, 57 T. c., 59 -be, 60 ól, 61 Ma, 62 Ir, 63 Mi, 64 de, 66 év, 67 ki, 68 el, 69 ár, 70 La Páz, 73 Ti, 74 Le. 75 N. L. (Nagy Lajos), 76 Ok, 78 kár, 79 Fa, 80 As, 81

Tág 84 Oli, 44 em, 86 logika, 88 Irónia, 90 Amade, 91 Murád, 92 Al, 93 Sár, 94 Ár, 95 Ráf, 97 Ad. 99 er, 100 sír, 101 nő, 102 él, 103 lop, 107 kavár, 112 Sófia 113 Ela, 114 Antónia (Toncsi), 121 Rág, 122 Póráz, 123, Ehe, 124 kin, 125 Szóda, 126 óda. Függőleges sorok: 1 János! 2 Oteló, 3 Moll, 4 U K. (Ippmann kapitány), 5 ki, 6 án, 7 Tát, 8 Vcr (sacrum), 9 Ér, 10 seb, 11 Fal, 12 íz, 13 Gz, 14 Er, 15 Loár, 16 Éngros, 17 Miser, 19 Rút, 20 kor, 21 kíp, 22 Láp, 25 Tép, 27 Ré, 29 Oszcillál, 31 őt, 33 ég, 35 ab, 36 Enciklika, 38 Ló, 39 ki, 41 Eb, 42 ige, 43 adó 44 kő, 45 La, 47 Átmenet, 48 sudár, 50 Erató, 51 Abel 53 előz. 54 Tália, 55 Davis, 56 Orient, 58 Perzsia Siraz, 61 Metamorfozis, 65 Apály 71 Akó, 72 Art, 77 ká, 79 Fő, 82 Goal, 84 eruál, 85 Aida, 87 Aer, 89 Ná, 92 Arató, 98 Driád, 100 Sa (Sasa), 104 Pó, 106 Maga, 107 kép, 109 Var, 110 Mi, 111 et, 115 Te, 116 Óh, 117 Ne, 118 ad 119 ok. 120 ni.

Nyertes: Nemezz Miklós IV. b. o. tan. Lučenec.
Riedl Erigyes: „Arany János” c. könyvét kapta.

Helyesen megfejtette: Nemezz Miklós, Lipay Zoltán.
Galla József, Hegedüs Flórián, Márkuss István

Wittich Lajos (Kassa). A pályázatról, sajnos, lekéstél. Majd a következőnél kipótolhatod. A lapok elmentek. „Kiskárpátok” leánycsapatnak. A szives üdvözlötet köszönöm! Kitarató, lankadatlan munkával és testvéries szeretettel sok-sok örömet fog szerezni a cserkésznek, ha ennek mély-séges értelmét felfogják és az életbe átvisszik. Cserkészszelgeléssel: jó munkát! **J. Jenő (Baty).** Jó lélekkel irtad versedet; de a kezdetleges nyelv, rimelés és egyéb technikai fogyatékoság miatt nem közölhető. (Élet-testet, szabad-Úrad nem rim!) **M. Gyula (Baty)** Madárvédelmi versed rimes próza. Több lendület, érzelem kell ilyesmihez. Kapok tőled még jobbat is! **Pap K. Mária.** A piros husvétii tojásért és jókívánásokért fogadd hálás köszönetemet. Viszonzásul csak arra kérlek, szeresd ezentul is A Mi Lapunkat, mert az ifjuságnak legjobb barátja kíván lenni. **V. Mihály (Magyar-Óvár)** Verseidben van gondolat; de a nyelvezetük egy csöppet sem költői: csiszolt nyelv, jó mérték, csengő rim nélkül ma már a vers nem vers. Igyekezz klasszikus íróink olvasása után e nélkülözhetetlen technikai kellékeket elsajátítani s akkor talán megfelelő tudsz szállítani. **V. L. Batyi** A pályázatról lekéstél. Egyébként husvétii versed nem óda, hanem a népdal és leíró költemény vegyülete. Az ilyen tárgy megéneklése több fenséget, lángolást követel! Nem közlöm! Máskor ne küldd ajánlva, mert ez sok pénzbe kerül. **Horváth Pityu (Pozsony)** Külföldi könyvet az „Akadémia” pozsonyi könyvbehozatali társaság útján hozass. Ha színmű kell, Kersék János lévai költő műveiből válogass. Egyébként ajánlom figyelmedbe a berlini Voggenreiter cég kiadványait, amelyek az Akadémiánál szintén megkaphatók. **Krendi Gusztáv (Pozsony)** Csak dolgozzatok! Munkátokat okvetlenül siker fogja koronázni. **Márkuss István (Siladice).** Aki 10 előfizetőt gyűjt, ingyen kapja a lapot. Ha kevesebbet szerez, könyvjutalmat adunk.